

A hónap könyve: Mindentudás Egyeteme

A magyar oktatás és köznevelés kategóriában Prima Primissima díjjal jutalmazott Mindentudás Egyeteme előadássorozat nyomtatott változatát ajánlja az olvasóknak decemberben a szegedi Somogyi-könyvtár.

Van-e két teljesen egyforma ember? Félnünk kell-e a nukleáris energiától? Káros lehet-e a túlzott tisztaság otthonunkban?

Olyan kérdések ezek, amelyek mindannyiunkat foglalkoztatnak. Szeretnénk választ kapni rájuk, persze úgy, hogy meg is értsük a magyarázatokat.

Most végre lehetőségünk van erre! A Mindentudás Egyeteme ugyanis egy olyan ismeretátadási kísérlet, amely egyesíti a magyar tudományos ismeretterjesztés hagyományait (gondoljunk csak a televíziós hősökön, „ismeretterjesztő” Öveges József) a nemzetközi tapasztalatokkal és a legkorszerűbb kommunikációs médiumok alkalmazásával.

Telt házas előadások, megszűrű televíziós és rádiós sorozat, újságok és hetilapok állandó rovata, napi többzetes látogatottságú internetes portál (www.mindentudas.hu), a felnőtt lakosság közel felé elérő ismertség és körükben igen magas tetszési index, társasági téma – joggal hihetnénk, napjainkban inkább egy „trendi” talk- vagy reality show, vetélkedő, szappanopera, politikai akciósorozat érheti el mindezt, mint egy komoly, tudományos, ismeretátadó program. Mégis ez történik Magyarországon 2002 szeptemberétől, azóta, hogy elindult a Mindentudás Egyeteme előadássorozat, amely a korszerű ismeretterjesztés iskolapéldája. A legkülönbözőbb tudományterületek – fizika, kémia, biológia, csillagászat, űrkutatás, orvostudomány, történettudo-

mány, szociológia, művészettörténet stb. – meghatározó személyiségei tartottak és tartanak előadásokat az adott szakterület jellemzőiről, az elméleti kutatások és a gyakorlati felhasználás összefüggéseiről. Az előadók megmutatták, hogy a 21. század tudósaira nem jellemző az elefántcsonttoronyba való bezárkózás. Bebizonyították, hogy képesek nemzetközi színvonalon, mégis közérthető nyelven, mindenki számára hozzáférhetővé tenni saját tudományuk eredményeit. És a közönség is bizonyított: hétről hétre megtöltötte az előadótermet, százezrek nézték a televíziós közvetítéseket és milliók töltötték le a honlapról az előadásokat.

Az előadások anyagából könyvsorozat készült, a Kossuth Kiadó gondozásában megjelenő kötetek az előadások gazdagon illusztrált, szerkesztett változatát tartalmazzák.

„A tudás legyen közkincs! – ezen elv jegyében indítottuk útjára a példátlanul sikeressé vált Mindentudás Egyetemet” – írja Vizi E. Szilveszter, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke a könyv ajánlásában.

A szerkesztők eddig három kötetben adták ki az elhangzottakat – hiszen a szó elszáll, az írás megmarad. A nyomtatott változat tartalmazza az előadók rövid, tömör, fényképes bemutatását, az élő előadásban elhangzottak kiegészültek a weben publikált írásos szövegekkel, kötetenként csaknem 400, részben újranyomtatott táblázatot és színes illusztrációkat, a szövegben jelölt szakrészletek rövid magyarázatait, a lapok margóin válogatott szakirodalmi ajánlást és bibliográfiát, angol nyelvű összefoglalásokat a kötetek végén, valamint külön név- és tárgymutatót.

DOBOSNÉ BREZOVSKY ANIKÓ

Hetvenöt éves a csongrádi színházcsináló, Posta tanár úr

Hol úton, hol útban volt

Posta István neve hallatán a csongrádiaknak a színház jut eszébe – nem véletlenül. A hetvenötödik életében járó nyugalmazott gimnáziumi tanár komédiás, rendező és skribler egy személyben. A pusztamérgesi szülőháztól hosszú út vezetett a Tisza-parti városig, ahol – mint életének minden állomásán – színházat teremtett, s bölcsességével embert nevelt.

Az ablakból integet, hogy beljebb lehet jönni. Ahogy elém botorkál, jó házigazdaként itókával kínál. Topogását magyarázva kifakad: nehéz tudomásul venni a kényszerű helyben járást, hiszen egy emberöltővel ezelőtt még könnyedén, oxival tette maga elé a labdát. Labdarúgómúltja is emlékeztet, de én a színházról kérdezem.

– Szülőfalumban volt egy apácázárda, ahol az élettől elzárkózott, a testi gyönyörűségtől megfosztott, fekete ruhás fiatal iskolánövérnek minden évben rendeztek három-négy, úgynevezett moralitást. Ők ebben élték ki magukat, én meg – öt-hat éves fejjel – így szerettem bele a színházba. A középiskola után a budapesti bölcsészkar magyar szakán tanultam tovább, ahol akkor olyan nagynevű talentumok ültek a katedrán, mint Hegedűs Géza vagy Benedek Marcell.

Posta tanár úr kezdő pedagógusként az ötvenes évek elején egy Vas megyei faluban kötött ki. A számára új közösséget egy Dankó Pistáról szóló darab színpadra állításával akarta összekovácsolni, a szombathelyi tanács azonban megvétőzta az ötletet, és a híres muzsikusi élete helyett a kollektivizálást jelölték meg kötelező témaként. A magát

Posta Istvánnak hetven éve mindene a színház. Fotó: Biró Dániel

skriblernek tituláló Posta István írt is egy, a téveszítést görbe tükröbe állító művet. Ennek és másnak köszönhetően rövid idő után Mezőtúrra irányították.

– Az volt a spicc. Ötvenes évek, az értelmiség java Recskre kényszerült, én meg egy mezőgazdasági gépészművelő tanulóifjúsággal színpadra vittem a Hamletet, Schiller Ármány és szerelmét, meg sok minden mást.

Ahogy mesél, mintha játszana is egyfolytában. Gesztikulál, hangsúlyoz, szóról szóra idéz sorokat, kérdez, magyaráz és tapintatosan okít. Némi kitéréssel végül visszatér a történelmez.

Hatévi ott-tartózkodás után ismét menni kellett: Pusztamérges, a szülőfalu volt a régi-új állomás. Aztán kis időre következett Ásotthalom, utána Makó, ahol valakinek ismét útban volt a színházszerepember. Állami költségen Csongrádra helyezünk – ígérték a jóakarók, mígnem 168 forint 95 fillér felhasználásával, egy ágy, néhány párna és személyes tárgy kíséretében Posta István 1962-ben a Tisza partján kötött ki.

– Hívtak ugyan máshová, de úgy éreztem, megtaláltam a legoptimálisabb közeget. A nyolcv-

nas évek elejére egy roppant tehetséges társaság érett be, akikkel Pécsen hatalmas sikereket értünk el a diákszínjátszó kollektivizálásból fogant darabomat. Akkor még lehetett csúfolni a rendszert, most már minék. Aki padlón van, azt nem ütjük, uge. Hiába formálódott évről évre egyre jobbra a társulat, jött a rendszerváltás, és az emberekben totálisan szétcincált minden: a gondolkodást, az emberi tartást, a disztingválást. Csak a privatizációt lehetett mindenhonnan hallani.

Hosszú szünet után 1997-ben került elő a csongrádi színtársulat újraalakításának ötlete, amit végül egy telt házas Moliere-bemutatóval koronázott meg a több generációt is fölvonultató társaság. A Magyar Királyban aratott siker miatt az előadást többször is meg kellett ismételni, mint ahogy azokat a keddi együttléteket is, amikor a kereskedőből, pedagógusból, autószerelőből, meg ki tudja még kikből összeverebuválódott csapat nekiáll próbálni.

– Ami most van ebben az országban, színházi hasonlattal élve, sülyesztő. Sokat szoktam magamban örlődni rajta, a fiam előtt letagadom, a többieket csitítom, hogy ne lovalják bele magukat. Néha Gárdonyi jut eszembe, aki azt írta az Egri csillagokban: két magyar még valahogy el tud lenni, de három már nem.

Végül kabátot vesz, és udvariasan kikisér. Búcsúzóul még érdeklődik, hogy mivel is jöttem. Mikor felelek, felvilágosít, honnan is ered autóm márkájának a neve.

B. D.

Könyv a totalitárius rendszerekről

Az egybegyűjtött vészjelek

Szegedi gondolkodók, totalitárius rendszerekről (1935–1979) címmel jelentetett meg tanulmánykötetet Tamasi Mihály a Bába Kiadónál. Bár most a lehető legtávolabb vagyunk bármiféle totalitárius rendszertől – a kötet minden időkben hasznos lehet.

MUNKATÁRSUNKTÓL

Történeti kutatómunkája során Tamasi Mihály megdöbbenve tapasztalta, hogy a korszakkal foglalkozó feldolgozások teljesen figyelmen kívül hagyták neves szegedi és a városhoz kötődő előrelátó gondolkodók publikációit.

Ekkor határozta el: megismerteti az érdeklődő közönséget ezekkel az írásokkal. Kik a szerzők? Például Bibó István, aki Szegeden született s a szegedi egyetemen is oktatott, a „legszögédibb szögédi” Bálint Sándor, a néprajztudós, Halasy-Nagy József filozófiaprofesszor és Hamvas Andre csanádi püspök is. Az említett gondolkodók – hívja föl a figyelmet a szerző a kötet előszavában – mindig kiálltak a demokrácia ügye mellett, politikai megnyilvánulásaikban, cikkeikben már akkor fölhívták a figyelmet a kommunista diktatúra jeleire, amikor az még csupán közelgett.

Ezt megelőzően a náci, fasiszta, szélsőjobboldali diktatúrákat is elítélték. A könyv Erdei Ferenc diktatúrákkal foglalkozó írásait is elemzi, s további szerzők írásait szintén szerepelnek a kötetben. E gondolkodók munkásságát a totalitárius rendszerek bírálatával az vezette, hogy olyan fejlődési utat találjanak az országnak, amely megfelel viszonyainknak, a magyar nép érdekeinek. Mai társadalmunktól mi sem áll távolabb, mint a totalitárius rendszerek jellemzői – ugyanakkor a könyv, mint egybegyűjtött vészjelek kötet, minden időkben hasznos lehet.

Nagy Imre snagovi naplója a szegedi Móra Ferenc Múzeum kiadványában

Kinyílt a Nastase-dosszié

Az 1956-os forradalom bukása után Snagovba internáltak följegyzéseiről, köztük Nagy Imre naplójáról is másolatot készített a román titkosszolgálat. Egy dossziét Nastase román miniszterelnök 2002-ben átadott Medgyessy Péter kormányfőnek. Az anyag földolgozásáról a Múzeumi kutatások Csongrád megyében című kiadványban olvashatunk.

MUNKATÁRSUNKTÓL

Összesen ötven dosszié őrzi az 1956-os forradalom után a romániai Snagovba internáltak, köztük Nagy Imre naplóit, följegyzéseit, visszaemlékezéseit. Egy iratsomó 2002-ben visszakerült Magyarországra: Nastase román miniszterelnök adta át Medgyessy Péter kormányfőnek. A 210 oldalnyi dokumentumot Sipos József történész, a szegedi Móra Ferenc Múzeum egykori munkatársa, a budapesti Nagy Imre Ház tudományos igazgatója dolgozta föl. A tanulmány a Múzeumi kutatások Csongrád megyében című kiadványban olvasható – tájékoztatta lapunkat Medgyesi Konstantin, a múzeum sajtóreferense.

A szövegből kiderül, hogy a családostól, feleségükkel és gyermekeikkel Snagovba hurcoltak nem érintkezhetek egymással. Azt mégis hagyták, hogy

jegyzeteket, naplót, visszaemlékezéseket írjanak. Természetesen oka volt az engedékenységnek: a kéziratokat titokban mikrofilmre vették, románra fordították, s a másolatokat az állambiztonsági archívumokba zárták. Furcsa módon, éppen ennek köszönhetően, hogy az anyag megmaradt.

Sipos József fölhívja a figyelmet, hogy a „Nastase-dosszié” kívül még 49 másik iratsomó is létezik, hasonló tartalommal. A román miniszterelnök két éve megígérte, hogy a többi anyaghoz is hozzáférhetnek majd a kutatók.

Fókuszban a növekedés a Budapest Banknál

Interjú Plank Gáborral, a bank vállalati üzletágának vezetőjével

Plank Gábor vállalati üzletágvezető

– Néhány hónapja vette át a Budapest Bank vállalati üzletágának irányítását. Mennyiben változik az új menedzsment stratégiája az előzőhöz képest?

– A Budapest Bank az elmúlt években megkezdett üzleti stratégiának megfelelően továbbra is a kis- és középvállalatokra összpontosítja figyelmét. A változás a piaci megközelítésben van; ugyanis az induló mikro-vállalkozások körében szeretnénk tovább erősíteni jelenlétünket, ezáltal már a megalakulástól kezdve ki tudjuk szolgálni a vállalkozói ügyfélkör pénzügyi igényeit. Ami a termékek, szolgáltatások tartalmát, változását illeti az elmúlt néhány év egyrészt választ adott arra a kérdésre, miszerint az Internet nem fogja kiváltani a személyes kapcsolat igényét még középtávon sem. Mára egyértelművé vált, hogy az ügyfelek megszerzéséhez és kiszolgálásához nélkülözhetetlen a fizikai jelenlét, így az új menedzsment idén ősszel erőteljes hálózatfejlesztési programot indított el. Célunk, hogy az elkövetkező három évben több mint duplájára növeljük értékesítési hálózatunkat. 2005-ben 15 fiók és 20 hitelpont megnyitását tervezzük. A következő 3 évben 60 százalékos részesedéssnövekedést várunk a vállalati piacon, melynek eredményeként a jelenlegi vállalati ügyfélszám várhatóan két és félszeresére bővül.

Stratégiánkban továbbra is kiemelt szerepet szánunk a hazai és európai uniós támogatott hitelek közvetítésének, amelyben a Budapest Bank az elmúlt közel tíz évben kimagasló eredményeket ért el: A Budapest Bank közreműködésével benyújtott pályázatok jelentős részét jóváhagyták, és ez a bankok közötti összehasonlításban is kiemelkedő eredmény. Ennél is fontosabb azonban, hogy a támogatásokkal megvalósított fejlesztések, beruházások révén egyre nagyobb ügyfélkörünk tesz szert a jövőben nélkülözhetetlen tapasztalatokra a különböző forrásbevonási lehetőségek területén.

Melyek az üzletág vezető termékei és szolgáltatásai? Miben különböznek ezek a versenytársakéitól?

– A vezető termékek között található az Origo számla-

vezetési csomag, melyet az új számlát nyitó ügyfeleknek ajánlunk. Eddig is nagyon sok újonnan alakult vállalkozás választotta ezt a csomagot, majd növekedésével párhuzamosan átlépett bővebb szolgáltatási tartalommal rendelkező csomagra. Elektronikus banki szolgáltatások terén is tovább erősítettünk. Januárban jelenlétünk meg üzleti terminálunk kibővített szolgáltatásaival. Az új elemek a postacsekk, betétlekötés és rulírozó hitel elektronikus elérhetőséggel. Piacvezető innovatív termékünk a Mobilbank® Extra a vállalati ügyfélkör számára is elérhető, melynek segítségével mobiltelefonon keresztül indíthatók a banki tranzakciók. Az elmúlt két évben szerzett tapasztalatokra építve intenzív növekedést tervezünk a kockázatvállalási termékek csoportjában is. Minden negyedévben meg fogunk jelenni teljesen új vagy jelentős mértékben a piaci igényekhez igazított finanszírozási megoldásokkal.

Mit tervez az üzletág versenyképességének további javítása érdekében a jövőben? Hogyan tud az üzletág új ügyfeleket szerezni?

– A fiókhálózat fejlesztésével, valamint az induló és már működő kis és középvállalkozások igényeire igazított, kedvező feltételekkel igénybe vehető szolgáltatás csomagokkal szeretnénk jelentős számban növelni ügyfélkörünket. Szintén jelentős növekedési lehetőség rejlik a lakossági és vállalati ügyfélkör közötti keresztértékesítésben.

Mik voltak a 2004. év legnagyobb sikerei az üzletág számára?

– A vállalati üzletág a tervet meghaladó eredménnyel fogja zárni a 2004. évet. Célunk az volt, hogy az év végére elérjük a 200 milliárd forintos kihelyezett állományt. Időarányosan teljesítettük a tervet, ami komoly növekedést jelent 2004-re vonatkozóan. Továbbra is nagyon jól teljesítenek számlacsomag termékeink, amelyekkel piacvezetők vagyunk. Jövő évben tovább kívánjuk erősíteni a növekedés ütemét mind a finanszírozás mind az ügyfélszám területén. A Budapest Bank csoport tulajdonosai 2005-2007-es időszakra egy, az elmúlt 3-5 évhez képest jóval erőteljesebb növekedést megcélzó üzleti tervet fogadtak el. (x)